

Handläggare
Anna Rygård
Telefon: 08 – 508 319 73**Till**
Kulturnämnden
2017-12-12

Offentliga rum, förslag på komplettering av framkomlighetsstrategin. Svar på remiss från trafikkontoret

Förslag till beslut

Kulturförvaltningen föreslår att kulturnämnden beslutar

- att som svar på remissen överlämna kulturförvaltningens tjänsteutlåtande till trafikkontoret

Robert Olsson
KulturdirektörPatrik Liljegren
Bitr. kulturdirektör, chef
kulturstrategiska staben

Sammanfattning

Trafikkontoret har tagit fram ett förslag till komplettering av Framkomlighetsstrategin; dokumentet Offentliga rum. Syftet är att utveckla arbetet med attraktivitet och vistelse i våra offentliga rum eftersom Framkomlighetsstrategins nuvarande fokus ligger på rörelse och trafik. I dokumentet föreslås fem planeringsprinciper för vistelse och en Handlingsplan för åren 2018-2023 som innehåller tolv åtgärder.

Kulturförvaltningen anser att det är mycket bra att Framkomlighetsstrategin kompletteras med ett dokument om offentliga rum. Dock saknas kulturmiljö, kulturhistoria, konst, evenemang och kulturliv i alltför hög utsträckning i strategin. Kulturförvaltningen föreslår därför en rad konkreta tillägg och förslag till samverkan.

Underlag för beslut

Remiss från trafikkontoret, dnr. T2017-01611. Remisstid till den 31 december 2017. Ärendet inkom till kulturförvaltningen den 10 november 2017.

UTLÅTANDE

Remissen

Trafikkontoret har tagit fram ett förslag till komplettering av Framkomlighetsstrategin; dokumentet Offentliga rum. Syftet är att utveckla arbetet med vistelse och vistelsevärden i våra offentliga rum eftersom Framkomlighetsstrategins nuvarande fokus ligger på rörelse och trafik. I dokumentet föreslås fem planeringsprinciper för vistelse, huvudinnehållet i dem är: Stärk gatans roll för vistelse, Bind samman stadens olika delar, Höj kvaliteten i det offentliga rummet, Skapa rum som lever hela året och Underlätta flexibel användning. Pågående aktiviteter nämns. En Handlingsplan för åren 2018-2023 innehåller tolv åtgärder som tillsammans ska stärka inriktningen i strategin.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kulturstrategiska staben, i samråd med stadsmuseiavdelningen, Stockholm konst vid Liljevalchs och evenemangsavdelningen.

Jämställdhetsanalys

Arbetet med de offentliga rummen innehåller flera utmaningar när det gäller jämställdhet; trygghet, tillgänglighet, inflytande och resurser är några uppenbara. Dokumentet Offentliga rum innehåller ett avsnitt som slår fast att de offentliga rummen ska vara inbjudande och trygga för alla. Det förs ett resonemang om upplevd trygghet respektive otrygghet samt att det är grundläggande att ingen begränsas av t.ex. kön. Trygghetsaspekter tas även upp i avsnittet Planeringsprinciper för vistelse vilket är positivt. Kulturförvaltningen anser att dokumentet skulle kunna ta upp jämställdhetsaspekter på ett tydligare och mer konkret sätt. Förslagsvis skulle Handlingsplanens checklista för uppföljning av vistelseskvalitet kunna innehålla genusaspekter. Konsekvensbeskrivningar med utgångspunkt i kvinnors och mäns användning av offentliga rum är en annan metod som skulle kunna användas.

Förvaltningens synpunkter

Kulturförvaltningen anser att det är bra att Trafikkontoret kompletterar framkomlighetsstrategin med ett dokument om offentliga rum.

Kulturen och de offentliga rummen

Inom kulturförvaltningens område finns flera centrala delar som rör det offentliga rummet:

- kulturmiljön med stadsrummets historiska värden och kvaliteter,
- den offentliga konsten,
- kulturverksamheter som skapar liv och rörelse,
- evenemang och tillfälliga kulturarrangemang.

Kulturen och konsten skapar upplevelser, förankring och ger identitet till platser. Kulturförvaltningen saknar dessa perspektiv och föreslår att dokumentet kompletteras.

Kulturförvaltningen vill särskilt lyfta fram att stadens offentliga rum ofta har en medveten planering och gestaltning som har påverkats av olika tiders syn på vad en god stadsbyggnadskarakter är. Det gäller både i äldre och yngre kulturmiljöer, i alla delar av staden. Detta synsätt är grundläggande och bör präglade både planeringsprinciper och handlingsplan.

Synpunkter på dokumentets olika avsnitt

Inledning

Vistelsevärden är centralt i strategin och betydelsen av kulturvärden bör nämnas. Avsnittet bör kompletteras så att det blir tydligt att attraktiviteten i offentliga rum är beroende av möjligheterna att uppleva kulturhändelser, platsers offentliga konst, olika stadsbyggnadskarakterer och kulturhistoria. Den historiska stads- och landskapsbilden och stadens topografi är grundläggande.

Offentliga rums funktioner

Platser som ska fungera bra för vistelse behöver upplevelsevärden. Sådana värden kan till exempel vara konst, arkitektur, kulturhistoria och kulturaktiviteter.

Planeringsprinciper för vistelse

Gatan som vistelseplats

Gestaltningen av det offentliga rummet måste stödja de prioriteringar mellan rörelse och vistelse som principerna tar upp. Information är centralt och regler kan tillsammans med skyltar komplettera rummets egen beskrivning av hur det kan användas.

Lokala värden

Offentliga rum har alltid lokala värden och kulturförvaltningen saknar det lokala perspektivet, liksom beskrivningar av hur lokal kunskap om platser ska kunna integreras på relevanta sätt i planeringen. Lokal identitet skapas av de platsens invånare och de som använder våra offentliga rum. Torg och andra platser kan

förtydligas genom bättre synlighet för exempelvis kulturverksamheter och andra publika rum.

Upplevelsevärden

Det är positivt att kompletteringen av Framkomlighetsstrategin tar fasta på platsers attraktivitet och vistelsevärden. Här anser kulturförvaltningen att upplevelsevärden behöver nämnas.

Samordning

När det gäller våra offentliga rum är det ofta många olika aktörer som har olika ansvar, samordning krävs för att bra resultat av stadens insatser. Som Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm kom fram till i sin rapport om stadsmiljö 2016 är det centralt att den lokala platsutvecklingen koordineras, här är de offentliga rummen en av nycklarna. Kommissionen föreslog där att trafikkontoret borde ha en huvudroll när det gäller *den lokala samordningen för platsutveckling*. Detta är en så viktig fråga att den enligt kulturförvaltningen bör tas med som planeringsprincip.

Enprocentsregeln för offentlig konst

Kulturförvaltningen föreslår att punkt 3 (*Kvaliteten i det offentliga rummet ska höjas i hela staden*) kompletteras med denna mening: Genom att enprocentsregeln för konst tillämpas kan ny offentlig konst bidra till en omsorg om helhetsgestaltningar samt att kvaliteten i de offentliga rummen höjs.

Evenemang och tillfällig kultur

Det är positivt om förutsättningarna för evenemang och tillfälliga verksamheter i de offentliga rummen kan tas upp tydligare i punkt 5 (*Utformningen av det offentliga rummet ska underlätta flexibel användning*). Kommunikationsinsatser är centrala här, både fysiska i det offentliga rummet genom exempelvis digitala skyltar och genom att nå besökare med hjälp av nya digitala lösningar för geografiskt baserad informationsteknik.

Pågående aktiviteter

Informationsruta om enprocentsregeln för konst

Kulturförvaltningen anser att informationsrutan om enprocentsregeln för konst (sid. 16) är bra och kan stå kvar i sin helhet. Kulturförvaltningen gör samma bedömning som trafikkontoret och menar att det är rimligt att den gäller för projekt med en byggkostnad över 0,5 miljoner eftersom offentlig konst i utomhusmiljöer ofta kräver en större budget som medger robusta och tåliga material i konsten.

Grönare Stockholm

Här föreslår kulturförvaltningen att följande mening läggs till: Stockholm konst har ett pågående samarbete med trafikkontoret i satsningen Grönare Stockholm för Tenstagången. Stockholm konst ser gärna ytterligare samarbeten för fler platser inom Grönare Stockholm.

Levande Stockholm

I förslaget till budget för 2018 finns ett gemensamt uppdrag för trafiknämnden och kulturnämnden som rör offentliga rum: ”Kulturnämnden och trafiknämnden ska samverka i syfte att öka och förenkla närvaron av kultur i det offentliga rummet, inte minst i ytterstaden och bland annat inom ramen för Levande Stockholm”. Samarbetet kring Levande Stockholm har inletts. Kulturförvaltningen ser ett behov av att förtydliga vilka praktiska förutsättningar som krävs för att kulturaktörer ska kunna medverka i satsningen. Det är också viktigt att skapa modeller och arbetssätt som ger kulturaktörer möjlighet att medverka inom olika konstformer.

Belysning

För konstprojekt som kräver belysning används ofta befintliga elskåp och armaturer som trafikkontoret har ansvar för. Trygghetsskapande belysningsåtgärder kan även omfatta belysning av offentlig konst. Stockholm konst ser gärna ett samarbete kring belysningsfrågor.

Handlingsplan 2018-2023

Kulturförvaltningen ser handlingsplanen som en viktig del av strategin. Den bör kunna ges en starkare ställning i dokumentet.

Kulturförvaltningen ser att det finns många beröringspunkter med kulturfrågor och har därför en mycket positiv inställning till de aktiviteter som föreslås och de samarbeten som pekas ut. Kulturförvaltningen ser till exempel fram emot att samverka med trafikkontoret gällande kulturliv, evenemang, offentlig konst och kulturmiljö. Vidare bidrar kulturförvaltningen gärna i de utbildningsinsatser trafikkontoret genomför.

De offentliga rummens kvaliteter avgörs i hög grad genom deras arkitektur och gestaltning, kvalitet i utförandet och hållbarhet. Detta perspektiv behöver säkerställas och kulturförvaltningen föreslår att det förtydligas genom arbetsprocesser som motsvarar det som nämns om ”vistelsekvalitet” i avsnittet om uppföljning och mätning på sid. 19.

Kulturförvaltningen bedömer att det vore intressant om de föreslagna pilotprojekten kunde inkludera ett samarbete med Stockholm konst för att pröva hur tillfällig konst kan utveckla detta arbete.

Tillfälliga åtgärder

Trafikkontoret efterfrågar idéer om tillfälliga åtgärder som kan göra stadsrum mer attraktiva. Evenemang och kulturarrangemang är givna komponenter här. Kultur och konst kan skapa vistelsevärden och ge platser identitet och attraktivitet. Den nya taxan för upplåtelse av allmänplatsmark skulle t.ex. kunna kommuniceras tydligare till kulturaktörer och trafikkontoret har en viktig roll när det gäller praktiska förutsättningar för att kunna genomföra evenemang och kulturarrangemang. Vidare publicerade Kommissionen för social hållbarhet rapporter inom stadsmiljöområdet hösten 2016. Genom samarbetet med kommissionen tog kulturförvaltningen initiativ till en egen rapport; ”Tillfällig arkitektur ger plats för kultur”. Den är en provkarta på verksamheter som kan genomföras för att skapa konstnärliga upplevelser, kulturella besöksmål och delaktighet genom medskapande. Det är positivt att skriften nämns i en faktaruta i dokumentet.

Budget 2018

Förslaget till budget för 2018 presenterades efter dokumentet. Här finns viktiga inriktningar som stärker och preciserar stadens arbete med de offentliga rummen, exempelvis Socialt värdeskapande analys som verktyg i planeringen. Kulturförvaltningen föreslår att kompletteringen av Framkomlighetsstrategin uppdateras i enlighet med det.

Bilaga

Remiss av Offentliga rum, förslag på komplettering av framkomlighetsstrategin.